

МАРИЈА ОРБОВИЋ

**ПЛАКАТИ ЗАЈЕДНИЦЕ ДОМА И ШКОЛЕ
ЧАЧАНСКЕ ГИМНАЗИЈЕ**

Марија Орбовић
Градска библиотека
„Владислав Петковић Дис“
УУ 32000 Чачак

UDK: 659.133.1 "18" (497.11)

После Првог светског рата, упоредо са обновом и изградњом државе, покушало се и са стварањем нове школе, која би, заједничким деловањем са ђачким родитељима, организованије радила на образовном, васпитном и интелектуалном уздизању ученика. Тако су прво основана родитељска већа, која су потом прерасла у удружења под називом Заједница дома и школе. У новоствореној држави, у којој су први пут уједињени јужнословенски народи, од нарочитог интереса било је неговање идеје југословенства, а школа је за то била најповољније место. О томе је, поредећи средње школе некада и тада, говорио и Милен М. Николић, професор Треће мушке реалне гимназије у Београду, на Савиндан 1936. године, истакавши: „Од уједињења нашег народа врши се важан процес у духовном животу нашем. До јуче раздвојени де-

лови нашег народа нашли су се заједно и почели да живе заједничким животом. Невидљиво, као што то увек бива, и неопипљиво, али стално и сигурно сваког дана дешавају се читави преображаји у нашим душама. Изграђује се, у историјској неминовности, једн нов, југословенски менталитет. Наша средња школа игра у томе првостепену улогу. У њу улазе деца, а излазе зрели младићи. То је једина школа која заузима баш оно време, кад се изграђује дух, кад се стичу идеје, склоности, навике, које човека прате до гроба. Од ње иако можда изгледа претерано рећи – зависи наша будућност.”¹

Идеја југословенства није главни мотив за покретање и деловање Заједнице дома и школе, већ је то, свакако, била потреба да се млади људи у поратном времену на најбољи начин припреме за живот јачањем интелектуалних, моралних и физичких способности, остављајући, при том, што мање простора за негативан утицај разних видова неморала које је рат доносио. Да је тако, види се и из податка да су и у другим европским земљама стварана удружења ђачких родитеља и школе са истим циљевима.

У Загребу је од 1931. до 1941. године излазио лист „Дом и школа – мјесечник за пропаганду заједнице дома и школе”, из кога се могу видети извештаји о раду других удружења, не само у Хрватској, већ и Бечу и Прагу.

Тако се из „Рада родитељских вијећа у Бечу”² сазнаје да су се у „последњим годинама родитељска вијећа, на основу стеченог искуства, развила и сложила у друштва те стоје у савезу Заједнице дома и школе”, на чијим „састанцима су одржана предавања о алкохолу, о тјелесном узгајању, о задаћи родитељских вијећа, о односу дома и школе, о школској реформи и школским питањима, о дјечјој књижевности, о избору звања и другим. Надаље су родитељска вијећа у заједници са наставницима школа организирали 678 прослава и свечаности, које су биле посјећене с 207.000 особа. То су биле прославе Шубертових дана, Прољећа, дана Проглашења републике, божићне и ускрсне свечаности и разне друге школске свечаности, казалишне изведбе и кино представе.” Организована су такозвана „дечја послеподнева” када се приказују васпитни филмови или организују курсеви за музику, језике, пливање или гимнастику. Отворено је и 18 читаоница за децу. „Сврха је, да се дјеца очувају од улице и ослободе скитања и просјачења па да се запосле лијепим душевним радом.” Извештај се завршава речима: „Овдје је

1. Милан М. Николић, *Наша средња школа некад и сад. – Извештај за школску 1935/36. годину Треће мушке реалне гимназије*, Београд, 1936, стр. 11.

2. Ф. Г-та, *Рад родитељских вијећа у Бечу, Дом и школа*, бр. 2, 1932, стр. 28–29.

приказана биланца рада родитељских вијећа најнапреднијих школа у Европи. Према свему жеља је да се и сами угледамо у њих, те да и ми, користећи се њиховим искуством, пођемо истим путем. Јер, неоспорна је истина, да ће се судбином школе и њеним успјехом највише интересовати лица која су директно везана за њу, било позивом својим као учитељ, било дјететом својим, које у њој добије основна знања, као родитељи. Према томе сама природа њихова положаја упућује их једне на друге, те тај тако повољан однос за школу и њен интерес треба успешно и искористити.”

После Првог светског рата професори Чачанске гимназије посвећивали су нарочиту пажњу васпитном раду са ученицима. Уверени да ће постићи свој циљ само ако буду удружени са родитељима, професори су настојали да остваре што чвршћу сарадњу са њима у почетку преко састанака родитељских већа, која су сазивана сваког првог четвртка у месецу. Ваља рећи да већина родитеља није била свесна значаја овог удруженог деловања, па се и није одазивала позивима из школе, којој је преостало да васпитно утиче и на ученике и на родитеље. Организовани вид те активности почео је оснивањем Заједнице дома и школе. У циљу остваривања тешње везе свих васпитних чинилаца, донет је Закон о средњим школама, који је наложио министру просвете да пропише нарочита правила о узајамним односима школе и дома, односно о заједничкој сарадњи наставника и родитеља.

Чачанска гимназија је после више покушаја успела да оснује Заједницу дома и школе тек школске 1930/31. године. Оснивачка скупштина била је 8. марта 1931, на којој су усвојена правила и изабрана управа. Управни одбор чинили су: председник Љубомир Ивковић, инжењер; секретар Драгослав С. Митровић, професор; благајник Драгутин Недељковић, трговац; чланови: Елза Радојевић, зубни лекар, и Драгомир Димитријевић, професор. У Надзорни одбор ушли су: председник Владимир Војиновић, директор Гимназије; секретар Коста Михаиловић, професор; чланови: Радисав Јовановић, мајор; Риста Кузмановић, пензионер, и Јездимир Матовић, трговац. На почетку сваке школске године бирана је нова управа, мада нису мењани сви чланови. Тако је професор Миленко Јов. Стевовић био стални секретар до Другог светског рата.

Министарство просвете је одобрило Правила почетком 1932. године и Заједница је могла несметано да ради. У почетку је одзив ђачких родитеља за учлањење био мали. У школској 1932/33. години била су свега 82 члана, што је мање од 10% родитеља, јер је било уписано 852

ученика. Касније се тај број повећавао, па је у 1935/36. било чак 489 чланова, што је донело приход од 11.660 динара.³

Према Правилима, „Заједница дома и школе има више задатака, али сви се свде на једно, уз припомоћ родитеља постићи што бољи успех. Заједница је основана са циљем да створи пријатељске везе између школе и куће и да јача узајамно поверење тако да међусобним обавештавањем уједначи колико је могуће опхођење и начин поступања са децом у школи и код куће. Није довољно што школа издаје наредбе у погледу поправке васпитања и успеха код ученика ако и сами родитељи не буду радили у истом правцу. Заједница дома и школе има за задатак да пружи родитељима могућност да узму учешће у решавању свих питања која се тичу духовног развитака и напретка њихове деце. Заједници је задатак да потпомаже физичко, интелектуално, морално и естетско образовање школске омладине.

Један од задатака Заједнице је и олакшање материјалних тешкоћа школи – пружање школи материјалних средстава за набавку учила и других школских потреба које она не може да набави.”⁴

Колико год је било важно успешно деловање Заједнице у васпитном и образовном смислу, толико је била значајна и материјална потпора школи, коју је она могла да пружи. Гимназија се 1927. године уселила у нову и лепу зграду, али за успешан рад много је недостајало: гимнастичка и сала за цртање су биле празне, без неопходних справа, прибора и намештаја; књижнице су биле оскудне, наставничка је имала 527 књига, ђачка 1347, а књижница ђачких уџбеника – 243; школске збирке за поједине предмете са недовољно препарата и учила. Зато је било значајно да Заједница окупи што више родитеља (који су плаћали чланарину два динара месечно), као и имућније грађане који би помогли школу. Да би се што више зближила и одобровољила родитеље, почев од 1932. године, Заједница је организовала излете и посела, као што је било 12. марта када је ђацима, њиховим родитељима и наставницима о значају васпитања говорио професор Ратко Пенезић; или приређени заједнички уранак на Ђурђевдан у Јездини. Поред тога, почело је организовање предавања о разним темама (не само васпитним), као и књижевних вечери или концерата. У почетку су предавања држали чачански професори, лекари и свештеници, а од школске 1935/36. године, када се Заједница својим програмом наметнула грађанству и сасвим си-

3. Међуопштински историјски архив Чачак (у даљем тексту: МИАЧ), Гимназијски фонд, К-4, Записници Заједнице дома и школе чачанске Гимназије 1932–1936, стр. 147.

4. Исто.

гурно постала средиште културних догађања у граду, предавачи су били истакнути књижевници и професори са Београдског или Загребачког универзитета. Одлучено је још 1933. да се, ради бољег одзива, родитељи обавештавају о програму штампаним плакатима и преко „Чачанског гласа” и „Чачанског покрета”. Тако су од 1933. до 1935. године у „Чачанском гласу” могу прочитати обавештења о појединим књижевним вечерима и предавањима, као и утисци о одржаном програму, а у „Чачанском покрету”, истина нешто ређе, у току 1933. Пошто су ови листови престали да излазе, Заједница је сличне прилоге објављивала у београдским листовима „Политика” и „Време”.

За штампање плаката био је задужен деловођа Заједнице Миленко Стевовић, а они су штампани у штампарији Стевана Матића. Били су различитих формата, тј. поред великих (63 x 46), који су били истакнути у граду, штампани су и мали (12 x 16) у виду летка, које су ђаци носили родитељима. Тако организовано пропагирање програма учинило је да су вечери биле добро посећене и, пошто су наплаћиване улазнице, или је био приман добровољни прилог, каса Заједнице се пунила, из које су набављани нова учила, књиге, часописи. Сваке године је набављан све већи број књига за поклон ученицима за Видовдан, од 250 (1933/34) до 1.000 (1936/37). У поклонима су учествовали и чачански књижари Јарослав Павловић и браћа Шљивићи, а добијане су књиге и од Српске краљевске академије, Коларчевог универзитета, Друштва „Свети Сава”, „Годишњице Чупићеве задужбине”, „Матице хрватске”, књижара Геце Кона и Рајковића у Београду. Заједница је од свог прихода помагала и друге установе. Тако је 1936/37. поклонила већи број књига Соколском друштву и Уједињеној књижници и читаоници у Чачку. Такође је најавила да ће чист приход од концерта Загребачких мадригалиста (7. децембар 1936) поделити са Уједињеном књижницом и читаоницом, а 1934. је приход од два предавања (1.000 динара) послат Друштву за подизање храма Св. Саве у Београду. Заједница је набављала књиге и часописе за наставничку књижницу и књижнице ђачке дружине „Рајић” и „Истрајност”. Занимљиво је да су ове књижнице биле претплаћене на велики број часописа – чак 32 од 1937/38. до 1939/40. То су: „Младост”, „Српски књижевни гласник”, „Природа”, „Напредак”, „Јужни преглед”, „Ljubljanski zvon”, „Подмладак Јадранске страже”, „Јадранска стража”, „Хришћанско дело”, „Видици”, „Домовина”, „Наша радост”, „Гласник Професорског друштва”, „Соко”, „Сатурн”, „Преглед”, „Летопис Матице српске”, „Хрватска ревија”, „Млади Истранин”, „Учитељ”, „Lessestunde”, „Прилози за народну поезију”, „Наш је-

зик”, „Југословенски историјски часопис”, „Ваздушна одбрана”, „Са-времена педагошка библиотека”, „Хрватски језик”, „XX век”, „Дом и школа”, „Садашњост”, „Народне старине”, „Рopotnik”.

Да би подстакла ученике на развијање и неговање литерарних склоности, усмерених ка „јачању националне и социјалне свести”, Заједница је у јесен 1934. основала Књижевни фонд Витешког Краља Александра I Ујединитеља. Пошто су усвојена правила, којима се прецизира функционисање овог фонда, за који се објављује књижевни конкурс сваког 9. октобра, а награде додељују о Светом Сави, овај вид ђачког рада спровођен је успешно сваке године и привукао је пажњу имућних грађана и неких установа које су давале награде, као што су: лекар Драгомир Аћимовић, трговац Радојко Солујић, часовничар и јувелир Радомир Ђеловић, инжењер Светолик Станковић, апотекар Радивоје Пантовић, Аеро-клуб, Поглаварство града Чачка, Српска првославна црквена општина у Чачку...

Заједница дома и школе је, такође, основала и Екскурзиони фонд „Јован Цвијић” (16. јануара 1937) са циљем да омогући сиромашним ученицима доброг учења и владања учествовање у школским екскурзијама. Почетни капитал овог фонда (3.000 динара), који је Заједница издвојила, постепено је увећаван поклонима појединих предавача, који су се одрицали хонорара, а и средствима из општинског буџета, што је омогућило извођење екскурзија и у удаљене крајеве Југославије.

Иако је Заједница достигла свој врхунац школске 1937/38. године, појачана активност у раду на свим пољима била је изражена и због прославе стогодишњице Гимназије. Ипак је на годишњој скупштини те године исказано незадовољство малим бројем чланова: „На жалост морамо истаћи једну жалосну чињеницу да један део имућних, готово врло имућних родитеља, увек и редовно избегава да уплати члански улог било приликом уписа ђака било у току године. Члански улог Заједнице је, према чланским улозима других Заједница, врло незнатан.”⁵

Ово удружење ђачких родитеља и професора имало је и скромну издавачку делатност. За десет година постојања објавило је шест књига невеликог обима. Изузев Споменице Гимназије, све остале су – предавања одржана на трибини Заједнице: „Проблем савременог васпитања” Ратка Пенезића (1932), „Мајка у нашим народним и уметничким песмама” Саве Ристановића (1933), „Мотиви о мајци у нашој књижевности” (1939) и „Даница Марковић – прва српска модерна лиричарка” Љубице Марковић (1940). Поводом стогодишњице ове образовне уста-

5. МИАЧ, Гимназијски фонд, К-4, Записници Заједнице дома и школе 1935–1941.

нове, штампана је „Споменица чачанске реалне гимназије 1837–1937” и као посебне целине делови те књиге „Чачанска гимназија 1837–1937” Драгомира Поповића и „Ученици Чачанске гимназије пали у ратовима за ослобођење и уједињење” Драгослава С. Митровића. Трећи део Споменице – Списак ученика-ца Чачанске гимназије 1837–1937, који је приредила Маргита Радовић, није штампан као посебна књига.

Највреднија књига ове едиције је „Споменица чачанске реалне гимназије 1837–1937”, која у свом првом делу садржи историју града од првог помена и историју школе. До тада, а и задуго касније, била је непревазиђена по историјским подацима које је пружала. Српска краљевска академија ју је наградила као дело од изузетног значаја. Књига је штампана школске 1938/39. године, од октобра до марта у штампарији Стевана Матића, који је дао јефттинију понуду (340 динара по табаку) од Славка Г. Поповића. Хартију је поклонио Милан Вапа, индустријалац из Београда, а корице за књигу је обећала овдашња фабрика хартије „Пантић и Син”, па, пошто није могла да испуни обећање, поклонила је хартију за штампање књига Љубице Марковић. За Споменицу је прикупљана претплата – 35 динара по комаду, а штампана је у 700 примерака. Заједница је донела одлуку да сав приход од продатих примерака књиге уложи у „Екскурзиони фонд др Јован Цвијић”.

Основна делатност Заједнице дома и школе, усмерана ка подизању васпитног и образовног нивоа ученика, али и њихових родитеља, изражена је и одржавањем бројних предавања, књижевних вечери, концерата, академија и обележавањем значајних јубилеја. За десет година постојања овог удружења одржано је око 200 оваквих вечери, на којима су предавачи и учесници у програму били познати научни радници и књижевници из разних крајева Југославије. У почетку је организован мањи број предавања, а затим из године у годину све више, нарочито после школске 1935/36. године, када их је одржано 25, да би 1939/40. тај број био највећи – 37. Иако приређивана доста учестано (најмање једанпут недељно у току школске године), била су добро посећена, што је наглашено у обавештењима о протеклим предавањима објављеним у „Чачанском гласу” или „Чачанском покрету”. Организована су најчешће суботом и недељом, јер је предавачима тако највише одговарало, што се може и видети из сачуваних писама. Тако, на пример, Драгослав Страњаковић у одговору на позив Заједнице 5. фебруара 1938. пише: „Част ми је извести вас да би предавање „Кнез Милош, човек, државник и политичар” могао код вас одржати у недељу 20. ов. месеца после подне у 6 сати. Тога дана ја ћу бити слободан и то је за мене најпогод-

нији датум.”⁶ Приход од овог предавања је приложен Фонду Станоја Станојевића, на чему се предавач захвалио Заједници. Предавачи су предавања држали углавном бесплатно, највише што су дозвољавали било је да им се плате путни трошкови. Др Слободан Поповић, ванредни професор Више педагошке школе у Београду, одржао је школске 1937/38. године на трибини Заједнице два предавања: „О условима успешног учења” и „Душевне борбе и кризе код младића” и у свом писму је нагласио: „Пристајем на то да Заједница поднесе само путни трошак.”⁷ Али, Милош Кићевац, доцент на Београдском универзитету, искључив је у вези са било каквом надокнадом трошкова приликом писменог уговарања његовог предавања под називом „Кожне болести”: „Путни трошкови не долазе у обзир, јер бих то учинио о свом трошку.”⁸ Миливоје Павловић, професор Универзитета у Скопљу, који је 1940. године одржао предавање „Приповедачи Јужне Србије” (о Анђелку Крстићу и Григорију Божовићу), у писму је обавестио Заједницу: „Хонорар и путни трошак поклониху дружини Ј. Цвијић као прилог за њихово путовање по јужној Србији.”⁹ А Јован Ђорђевић, професор Правног факултета у Београду, који је у фебруару 1941. године говорио о Доситеју Обрадовићу као социологу, у свом писму наглашава: „Наравно, ја не правим никаква питања од услова под којима држим предавање у земљи, а најмање одржавам предавања хонорара ради.”¹⁰

Угледни предавачи су учествовање на трибини Заједнице дома и школе доживљавали више као почаст и моралну и патриотску обавезу – да својим знањем допринесу успеху једне културно-хумане мисије, него као извор зараде. Ретки су међу њима били, као књижевник Нико Бартуловић, који је за свој наступ тражио хонорар од 300 динара правдајући се, при том, тешким условима живота.

За сва предавања је тражена дозвола од Министарства просвете, коме су списак предавача и њихових тема достављани унапред. Из сачуваних плаката, којима су оглашавана предавања и годишњих извештаја Гимназије, где су пописани сви предавачи и теме, може се видети да је далеко највише предавања било из књижевности (62), затим из историје (32), васпитања (20), географије (20), медицине (12), религије (шест), филозофије (седам), биологије (два), физике (један) и разних других области (15).

6. МИАЧ, Гимназијски фонд К-4.

7. Исто.

8. Исто.

9. Исто.

10. Исто.

О књижевним темама говорили су познати професори: Владета Поповић, Милош Московљевић, Петар Митропан, Јосип Иванчић, Антун Барац, Михаило Чубински, Љубица Марковић, Јосип Шкавић, Ђорђе Живановић, Миодраг Ибровац, Миливоје Павловић, Јован Ђорђевић, затим књижевници: Сениша Кордић, Сениша Пауновић, Живко Милићевић, Стеван Јаковљевић, Нико Бартуловић, Трифун Ђукић, Петар Одавић, Јован Радуловић....

Ништа мање познати нису били ни предавачи из других области. На пример: Ксенија Атанасијевић, Милош Парента, Илија Мамузић, Виктор Новак, Алојз Шмаус, Драгослав Страњаковић, Владимир Белић, Боривоје Милојевић, Фран Тућан, Ђорђе Паунковић, Јован Ердељановић, Татомир Анђелић, Николај Велимировић....

Знатан број предавања држали су професори чачанске Гимназије: Ратко Пенезић, Драгомир Марковић, Драгомир Поповић, Драгослав Митровић, Сава Ристановић, Маргита Радовић, Миленко Стевовић, Томо Вукотић, Ђорђе Ковбаско, Милутин Смиљанић, Лабуд Вушовић, Роза Којзеклијевић, Вукосава Вучетић, Зорка Васиљевић, Сава Милутиновић, Надежда Вељковић и Радмила Живанчић.

На велико интересовање публике наишла су предавања чачанских лекара: Ненада Станковића, Драгише Мишовића, Живка Ерића, Мехмеда Хоџића и Драгослава Миловановића.

У програму Заједнице учествовали су и ученици читањем својих радова награђених на конкурс, али и други, као што је школске 1937/38. године ученик осмог разреда, Милутин Вујовић говорио о својим утисцима са пута по Француској.

Предавачи су обезбеђивали богат и разноврстан програм, који је садржао и бројне академије посвећене обележавању разних јубилеја. На пример, сваке године приређивана је духовна академија поводом Светог Саве, а повремено и академије у част познатих писаца као што су: Толстој, Пушкин, Гогољ, Достојевски, Вук Карацић, Алекса Шантић, Јован Скерлић. Програмом су обухваћени и датуми великих историјских догађаја: двадесетпетогодишњица ослобођења јужне Србије, петстопедесетогодишњица Косовске битке, стотридесетогодишњица Првог српског устанка, стогодишњица Илирског покрета, двадесетогодишњица народне епопеје у Првом светском рату. Комеморативне вечери одржаване су сваке јесени после 1934. године поводом погибије краља Александра Карађорђевића, затим је обележена десетогодишњица смрти Јована Цвијића. Богат програм приређен је и за дан Јосипа Јураја Штросмајера, дан посвећен Словенцима и Симону Јенку, за-

тим Францу Прешерну (чист приход је послат Одбору за откуп Прешернове куће у Врби), Владимиру Назору, Ивану Гундулићу, Ивану Цанкару, Отону Жупанчичу, Лази Лазаревићу, Даници Марковић (том приликом је предложено Градском поглаварству да једна улица у Чачку добије њено име), Светозару Милетићу (поводом откривања његовог споменика у Новом Саду).

Већ и овлашно набрајање тема и њихових предавача указује на обиље разноврсних и занимљивих садржаја који увелико размичу уске националне, верске, историјске и географске оквире једне мале средине развијајући дух југословенства и ширећи васпитне и образовне видике. Зато није чудно што је Заједница оваквим програмом из године у годину привлачила све већи број слушалаца и учинила „да Гимназија постане центар, око кога се окреће сав духовни живот нашег града.”¹¹ О томе сведочи и сећање професора Наде С. Арсенијевић: „Предавања су побуђивла велико интересовање не само ученика и наставника већ и грађана Чачка и његове околине, и то не само темом већ и говорништвом.”¹²

Због свега тога Заједница дома и школа је оправдала своје постојање. За такав њен рад више од осталих заслужно је неколико професора. То су: Миленко Стевовић, стални деловођа Заједнице, који је водио преписку са предавачима, уговарао њихове наступе, бринуо о организацији вечери и штампању плаката, а и сам је одржао већи број предавања; професори Драгомир Поповић, Драгослав Митровић, Сава Ристановић и Маргита Радовић. Ипак, међу њима, најистакнутију улогу имао је Миленко Стевовић, који се одликовао изузетним организацијским способностима, захваљујући којима се рад Заједнице успешно одржавао и у ратним годинама (1941 – 1944); истина, тада сведен само на хуманитарну активност, јер је јавна, предавачка морала бити обустављена. Стевовић је рођен у Ивањици 15. маја 1890. године, где је завршио основну школу. Гимназију је учио у Чачку, Крагујевцу и Ужицу, а филозофски факултет у Београду. У Чачку је провео радни век предајући у Гимназији српски и француски језик од 1920. до 1947. године. На трибини Заједнице држао је предавања о васпитним темама, као и из књижевности и националне историје, не само у Чачку, већ и у читаоницама околних села, које су у то време имале развијену културну активност. Тако је школске 1938/39. одржао предавање о албанској Голготи у Горњој Жежевици, Рошцима и Трнави. Умро је 1953. у Београду.

11. Драгомир Поповић, *Чачанска гимназија*, Чачак, 1939, стр. 232.

12. А. Б. Стојковић, Б. Ковачевић, *Чачанска гимназија 1837–1987*, Чачак, стр. 504.

Да би се у потпуности сагледао рад Заједнице дома и школе Чачанске гимназије, потребно је осврнути се и на рад Народног универзитета у Чачку, који је, једно време, остваривао своје програме упоредо са Заједницом, а почетком 1936. сасвим престао да ради. Делатност ове установе била је слична, заснована на културно-просветном раду.

Народни универзитет је основан 2. фебруара 1930. са циљем да предавањима, књижевним вечерима и понудом добрих књига из своје књижнице просвећује грађанство Чачка. Није имао своје просторије, већ је програм организовао у свечаној сали Гимназије, где и Заједница. Професори Гимназије су активно учествовали у његовом раду, као предавачи, или чланови управе. Први председник био је Владимир Војиновић, директор Гимназије, секретар Драгомир Поповић, а благајник Милутин Смиљанић. За разлику од народних универзитета у другим градовима, чачански је таворио већ од самог почетка. Прве године одржана су само четири предавања чији су предавачи били др Драгиша Мишовић, Драгослав Митровић, Гргур Јакшић и др Радомир Теодосијевић; друге три – Драгољуб Росић, Јосип Иванчић и професор Учелини. У току 1932. и 1933. није било предавања, а у 1934. и 1935. години укупно их је одржано 26. Међу предавачима најчешће су били професори Гимназије (Милутин Смиљанић и други), Раденко Лазовић и Александар Ђурчић, адвокати, Драгиша Мишовић, лекар, али и Васа Чубриловић, Вучић Мићовић и Драгослав Страњаковић, професори Београдског универзитета.

Организатори предавања нису били слободни у избору тема, већ су морали да се придржавају расписа Министарства просвете, који је, преко начелника среза трнавског, достављен Универзитету 26. јануара 1933. године, и који је садржао упутства:

- „1. Да народни универзитети не могу отпочети рад док Министарство претходно не одобри тему предавања;
2. Да се за свако појединачно предавање, или на дужи период рада достављају теме предавања и тражи њихово одобрење;
3. Да су предавачи политички и национално исправно маркирани, и да се у том смислу од управе универзитета тражи јемство, и
4. Да се одобрење за предавања и теме траже од Управних власти и Просветног одељења Министарства просвете.”¹³

Рад Народног универзитета финансиран је од чланарине, прихода од одржаних предавања, повремене новчане помоћи општине и Министарства просвете. Тим новцем набављане су и књиге за књижницу, ко-

13. „Чачански покрет”, бр. 31, 12. новембар 1933, стр. 3.

ју је Универзитет отворио, а коју су чиниле књиге (300) из некадашње Грађанске књижнице. Када је 1934. отворена Уједињена књижница и читаоница, у њен састав је ушла и књижница Народног универзитета.

И Народни универзитет је покренуо своју едицију, у којој је 1931. као прву и, вероватно једину, штампао књигу професора права Чедомира Митровића „Основни појмови о праву”.

Ова установа, која је своје делатности развила нарочито 1934. и 1935. године, морала је почетком 1936. да обустави рад, највероватније због тога што се није у потпуности држала наредби Министарства просвете, па је омогућено одржавање предавања људима левичарске оријентације, као што су Милутин Смиљанић, др Драгиша Мишовић и Александар Ђурчић.

Тако је Заједница дома и школе Чачанске гимназије преузела улогу Народног универзитета и отуда мишљење да је ова установа имала свој народни универзитет. У тој чињеници треба тражити одговор на питање зашто је Заједница имала далеко најбогатији културно-просветни програм у односу на гимназије суседних градова, али и Београда. У њима је рад народних универзитета био одвојен од рада Заједнице дома и школе, чија се делатност сводила углавном на хуманитарну помоћ сиромашним ђацима или материјалну помоћ школи, а предавања су одржавана знатно ређе, према унапред утврђеном школском календару. Тако, на пример, у Крагујевачкој гимназији Заједница дома и школе основана је 1933, али је била активнија тек после 1935. До рата организовала је свега неколико предавања о педагошким темама, али је окупљен већи број чланова, који су својим прилозима помагали набавку књига за књижницу, пружали помоћ сиромашним ученицима, а главни циљ им је био сакупљање новца за изградњу нове гимназијске зграде. У Краљеву је Заједница основана школске 1935/36. и она је углавном прикупљала новац за поправку школске зграде. У Ужичкој гимназији Заједница је само основана, али у годишњим извештајима се напомиње да је она била неактивна. У Београду, где је Коларчев народни универзитет био носилац културно-просветног програма, може се видети, на пример, из извештаја Треће мушке реалне гимназије да је Заједница дома и школе основана тек 17. априла 1938. и да се само те школске године бавила сакупљањем материјалне помоћи сиромашним ђацима и радила на поправци гимназијске зграде и хигијенских услова.

Из поређења са овим примерима, закључује се да је Заједница дома и школе Чачанске гимназије приређивала за своје ученике и њихове родитеље бољи и садржајнији програм од многих других гимназија,

што је стицај разних околности, али један од разлога је савакако и чињеница да је Чачанска гимназија тих тридесетих година имала такав наставни кадар, који је својим залагањем и ентузијазмом могао остварити програм за углед.

Најприкладнији начин за обавештавање о програму Заједнице били су плакати. Различитих су формата: од 12 x 16 см до великих 63 x 46 см у различитим нијансама жуте, зелене, ружичасте, плаве и сиве боје. Плакати су независно од величине у највећој мери информативни, јер су у целини испуњени текстом. Тако, на пример, плакат величине 16 x 23 см садржи обавештење да ће 22. децембра 1935. предавање одржати Живојин Ст. Ђорђевић, професор Учитељске школе Краљице Марије и члан редакцијског одбора часописа „Деца и родитељи”, под насловом: „Школе у Србији од 1804–1815. (Карађорђево доба)” са почетком тачно у шест часова уз улазницу од једног динара. На доњој трећини плаката је обавештење о наредна четири предавања са навођењем имена предавача. До школске 1935/36. на плакатима нису најављивана наредна предавања. Од те године сарадња са родитељима постајала је све успешнија, чему су допринела и оваква потпунија обавештења.

Плакат којим се најављује 7. децембра 1935. академија посвећена успомени на Лава Толстоја подсећа на страну неке књиге, јер је испуњен програмом од 11 тачака и најавом за следеће предавање. Формата је 15 x 24 см и нема никаквих графичких украса, осим крупнијим словима истакнутог имена писца.

У врху свих плаката је заглавље „Заједница дома и школе Чачанске гимназије”. На некима је назначена намена прихода од предавања, на пример: „Приход је намењен Фонду сиромашних ученика Чачанске гимназије” или „Књижевном фонду Витешког Краља Александра I Ујединитеља.”

Многи плакати имају кратку белешку о предавачу, што повећава њихову информативност. На пример, поред обавештења да ће Фран Тућан, професор Загребачког универзитета, одржати 27. децембра 1936. предавање „о последицама давних догађаја (геолошке слике из постанка наше Земље)”, он је јавности представљен и речима: „Др г. Фран Тућан, минералог, професор Загребачког универзитета обогатио је нашу научну књижевност читавим низом научних студија. Његово име је познато не само код нас него и на страни.”

На плакату знатно мање величине (47 x 32) којим се најављује књижевно вече уредника „Политике” и „Наше књиге” Живка Милићевића и књижевника и сарадника „Политике” Синеше Пауновића, по-

ред позива грађанима да присуствују приредби од које је приход намењен за набавку књига и часописа, дата је и следећа белешка: „Г. Живко Милићевић, књижевник и новинар, писац је неколико књига песама награђених од Академије наука, великог броја фељтона, позоришних критика, путописа, књижевних огледа; био је сарадник и уредник „Венца” и „Мисли”. Г. Сениша Пауновић, некадашњи ђак наше гимназије, дао је већ неколико збирки песама и приповедака; преводилац је са бугарског („Дечје приповетке”, „Испод Витоша” итд).”

У најави предавања Драгослава Митровића о привредном значају Јадранског мора назначене су чак три поруке. Прва, у врху плаката – порука краља Александра: „Будите верни чувари нашег мора. За вама стоји читава уједињена Отаџбина.” Затим, друга, књижевника Ника Бартуловића: „Без слободе и развијене јадранске обале нема велике и снажне Југославије. Без мора би Југославија остала увек држава другог реда, а с морем је светска држава, нација свих могућности и пут јој је отворен у свим смеровима.” И трећа – да се предавање „одржава 31. октобра 1936. године поводом „Дана мора” који се прославља широм наше домовине”.

Поред тога што су плакати садржали и теме наредних предавања, на неким су и поруке које се односе на друге облике програма Заједнице. На пример, у дну плаката којим се најављује за 29. новембар 1936. предавање професора Надежде Вељковић о вери код старих Грка стоји и обавештење грађанству: „Концерт Загребачких мадригалиста због болести г. Младена Позајића одлаже се. Дан концерта објавиће се накнадно.” То се понавља и на следећем плакату од 4. децембра за предавање Боривоја Ж. Милојевића.

Неке најаве предавања садрже и тезе које су толико информативне да посетилац добије унапред представу о обиму и садржини саопштења. На пример, 6. децембра 1936. одржао је Алексије Јелачић предавање о Пушкину према следећим поднасловима: „Стогодишњица највећег руског песничког генија – Пушкина”, „Његово место у књижевности, језику, мисли и животу Русије”, „Порекло, васпитање и доба”, „Књижевни и политички утицаји”, „Рат дванаесте године”, „Пушкин и Наполеон”, „Романтизам, национализам, реакција и револуција”, „Пушкин и сељаштво”, „Пушкин – изгнаник”, „Година 1825. – преломна година Пушкина и Русије”, „Пушкин и цар”, „Пушкин и руска прошлост (у његовом стварању)”, „Пушкин, Словенство и Човечанство”, „Универзализам Пушкина”, „Пушкин и Достојевски”, „Последње године

Пушкинове”, „Његов трагични крај”, „Судбина његова стварања кроз покољења”.

Са плаката којим се најављује предавање Ника Бартуловића 16. јануара 1937. из белешке о писцу сазнаје се да „Г. Нико Бартуловић, књижевник и уредник часописа „Јавност” познат по новелама, роману „На прелому”, драми „Куга” и књижевним студијама из словеначке књижевности. Сарађивао је у „Српском књижевном гласнику”, „Савременику”, „Књижевном југу”. Г. Нико Бартуловић је један од вођа националистичке предратне омладине. После сарајевског атентата ухапшен је због велеиздаје и осуђен на пет година робије. Провео је у затвору три године.”

Када је познати ботаничар, професор Београдског универзитета и књижевник Стеван Јаковљевић гостовао у Чачку, једним плакатом су најављене две његове вечери: 30. јануара 1937. предавање о чулном животу биљака и 31. јануара књижевно вече посвећено представљању његовог романа „Српска трилогија”. Плакати су обавештавали да је: „Др Г. Стеван Јаковљевић, проф. београдског универзитета, поред стручних радова из Ботанике написао дело „Српска трилогија” („1914”, „Под Крстом”, „Капија смрти”). Јаковљевића описи борбе су савршени, описи природе сјајни, његов је језик свеж и кристално чист, а племенито и дивно признање ратним друговима више него дирљиво. По свему томе и као описивачу рата ми у српској литератури не видимо равнога њему”.

Ближе је објашњена и тема предавања Ванђела Тасића. „Како сачувати здрав стомак” (одржан 28. марта 1937) тезама: „Главни узроци поремећаја и обољења; заблуде и грешке у исхрани и начину исхране. Предохрана, хигијена стомака. Бање и стомак”.

На огласу за предавање Јосипа Иванчића 4. априла 1937. о Јосипу Јурају Штросмајеру и Фрањи Рачком штампана су два одломка којима су ови великани хрватске историје, југословенски оријентисани, представљени грађанству Чачка. Истакнута је Штросмајерова мисао о хришћанској слози и љубави међу народима: „Тко љубав, слогу, јединство у нашем народу промиче, тај, или се звао Србин или Хрват, прави је хришћанин, љубитељ је права живота, свјетла, слободе и славе свога краја. Нељубав, неслога и раздор су очевидно смрт и пропаст народа нашега, а љубав, слога и јединство залог су његову васкрсењу, његовој слави и његовој неумрлости.”

Фрања Рачки је представљен речима Слободана Јовановића: „Рачки је био од оних духова који предосећају будућност, и чија је величина

стога јаснија познијим нараштајима него савременицима. Међу духовним вођама нашега народа њему припада једно од првих места. Његова је историјска заслуга да је покушао спојити хрватски и српски национализам у политичку снагу вишег ступња. Још и данас његови списи јесу најбољи политички требник, јер нам дају ону ширину без које наша данашња држава не може напредовати. Фрања Рачки својим радом спајао је Србе и Хрвате за живота „а данас успоменом спаја их и после смрти.“

И Антун Барац, који је 16. маја 1937. држао предавање о песницима Хрватског загорја (Ђалском, Ковачићу и Лесковару), представљен је пригодном белешком: „Г. др Антун Барац, професор књижевности на Загребачком универзитету, је познати наш књижевни критичар. Обогатио је нашу књижевност великим бројем студија (о Фрањи Марковићу, Љ. Бабићу, Љ. Визнеру, Н. Полићу, В. Назору, С. С. Крањчевићу, Анти Ковачићу и Лази Лазаревићу – „Школска икона” и „Ладањска секта”)

Поводом смрти чехословачког државника, филозофа и професора универзитета Томаша Масарика одржано је у Чачку комеморативно вече 19. септембра 1937, које је оглашено плакатом са пригодним текстом: „Масарик спада у оне ретке политичаре, који ради истине и правде улазе у непоштедну борбу. За свој неумрли рад он није тражио ни награде ни захвалности. Неколико година борбе биле су скопчане с великим материјалним жртвама за Масарика. Сиромах професор, он се задуживао да би могао путовати толико пута у Београд, Загреб, Трст и друга места ради проучавања прилика и прикупљања потребног материјала. И никад он за све то ни од кога није затражио нити је добио ни накнаду за стварно учињене трошкове, а камо ли какву материјалну награду. Масарик је све то чинио из превеликог осећаја дужности. Морална награда за њега је била главно. Чехословачки народ достојно му се одужио. Наш народ му је захвалан за све оно што је за њега учинио. По ономе што је Масарик за наш народ учинио, да је Југословен, несумњиво би спадао у најзаслужније његове синове.“

Занимљиво је обавештење на плакату за предавање (20. новембар 1938) Тома Вукотића о сељаку у нашој средњовековној држави – да се одржава „у корист трпезе сиромашних ученика Државне реалне гимназије у Новој Вароши”, јер су предавања најчешће организована ради помоћи Фонда сиромашних ђака, Књижевног или Екскурзионог фонда чачанске Гимназије. Истина, неколико је одржано у корист подизања споменика Танаску Рајићу.

На трибини Заједнице одржао је предавање и сељак песник Живадин Стевановић из Брестовца у Грузи. Он је 12. марта 1940. говорио о својим утисцима са путовања по Америци. На плакату су истакнути делови његовог саопштења: „Први утисак у Њујорку. Први дан на изложби. Мој пријем код Николе Тесле. Мој пријем код Лагвардија, председника највеће општине на свету. Мој одлазак у унутрашњост Америке у наше колоније. Мој повратак у зараћену Европу преко Океана”.

Чачанска публика је обавештена и о црногорској књижевности преко плаката којим је најављено књижевно вече Трифуна Ђукића (17. март 1940): „За последњих неколико година Црна Гора је дала неколико снажних приповедача, који својом продорношћу и лепотом и чистоћом свога израза, све свестраније сликају тај наш крш. Црна Гора је као стварност остајала непозната све скоро до најновијег времена после рата. Међу приповедачима из Црне Горе истичу се као најбољи Душан Ђуровић, Никола Лопичић и Трифун Ђукић...”

Главна својства ових плаката је њихова информативност, која је исказана белешкама о предавачима или о темама које су оглашаване. У графичком смислу су једноставни, разликују се само по формату, боји, типу слова или начину како је текст уоквирен. Од сачуваних само три су илустрована фотографијама: онај којим је оглашавано комеморативно вече поводом погибије краља Александра Карађорђевића, плакат за вече Живадина Стевановића и плакат за обележавање 125-годишњице Таковског устанка, на коме су слике Танаска Рајића испред топова и некадашњег његовог споменика на Љубићу. Ипак, ти плакати су привлачили пажњу лепим распоредом слова различите величине и облика и највише јарким бојама. Дешавало се да је исто предавање оглашавано плакатима различитих боја, на пример, наранџастим и зеленим.

Ови плакати су типски с нагласком на текстуалном обавештењу и врло су једноставни, вероватно из два разлога: први је да од штампарије ни захтевано да ради другачије, јер од таквог плаката није очекиван визуелни ефекат, већ само информативан, и други – што техничке могућности Матићеве штампарије нису омогућавале израду плаката са неким богатијим ликовним решењем. Да су у Чачку тих година штампани и другачији плакати, сведочи један сачувани за тон биоскоп „Крен” којим се најављују, у оквиру божићног програма 1938. године, два филма: „Ромео и Јулија” и „Раскољников”.¹⁴ Штампан је у штампарији Славка Поповића и Сина и, мада садржи филмских фотографије

14. Плакат се чува урамљен у сали за ручавање хотела „Београд” у Чачку.

главних глумаца и неколико сцена из филмова, ипак се разликује од каснијих плаката, јер још увек не обавештава сликом у већој мери него текстом, али је у ликовном смислу богатији од оних које је издавала Заједница дома и школе.

Када се оцењују плакати Заједнице, треба имати на уму да су настали у време када су обавештења још увек саопштавана преко варошког добошара, па зато и овакви, једноставни, добијају на својој вредности. Томе иде у прилог и чињеница да су и други догађаји (политички, верски, спортски) најављивани плакатима, али знатно ређе, па су плакати Заједнице доминирали у граду својом учесталости и тако створили навику код грађанства за њихово праћење.

Плакати Заједнице су били у то време најбољи начин комуникације са јавношћу, пошто су други облици били мање корисни. Преко радија је то било немогуће, јер локални није постојао, а дневни листови у Чачку нису излазили, већ само недељни, и то кратко време од 1932. до 1935. „Чачански глас” и 1933/34. „Чачански покрет”, у којима је било обавештења о програмима Заједнице. После 1935, у време када је програм постајао све богатији и садржајнији, у Чачку су излазили само листови политичког карактера, који такве вести нису објављивали. Београдске новине „Политика” и „Време” су штампали прилоге о програмима Заједнице, нарочито после 1937. године, али претпоставка је да ови листови нису читани у свакој кући и да су родитељи ипак боље обавештавани путем плаката.

Тако су плакати Заједнице били једина и најбоља веза између школе и родитеља и, упечатљиво сведоче о времену када су чињени велики заједнички напори да се школска омладина усмери најбољим путем у етичком, образовном и интелектуалном смислу. Тај десетогодишњи период (1931–1941) у коме је активно деловала Заједница дома и школе, испуњен романтичарским заносом, ентузијазмом и вером у побољшање живота, трајао је сувише кратко да би дао дугорочније резултате. Прекинут ратом, уступио је место новом времену, са новим идејама, тако да се у историји нашег школства мало или нимало спомиње. И плакат је потиснут из употребе доласком нових медија, радија и, нарочито, моћне телевизије.

Зато плакати Заједнице дома и школе Чачанске гимназије представљају драгоцен документ о не тако далекој културној прошлости града.

БИБЛИОГРАФИЈА ПЛАКАТА¹⁵

1933.

1. ЗАБАВА [Плакат] / Заједница дома и школе Чачанске гимназије... приређује. – Чачак: [Заједница], 1933 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 62 x 47 см
Из садржаја: О моралном васпитању; предавање Чучковић Манојла; Светски рат: комедија у 1 чину од Бранислава Нушића [у извођењу ученика Гимназије]
2. МАТИНЕ [Плакат] / Заједница дома и школе Чачанске гимназије... приређује. – Чачак: [Заједница], 1933 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 63 x 47 см
Из садржаја: побуна печурака: опера у 3 чина од Бјухнера; превео Ђорђе Ковбаско [у извођењу ученика Гимназије]
3. ГОДИШЊА скупштина [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1933 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 23 x 31 см
4. МИЛЕНКО Стевовић: Живот и рад великог националног песника Петра Петровића Његоша [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1933 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 16 x 24 см

1934.

5. МАТИНЕ [Плакат] / Заједница дома и школе Чачанске гимназије... приређује. – Чачак: [Заједница], 1934 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 45 x 31 см
Из садржаја: Антиалкохолно васпитање омладине: предавање Милутина Смиљанића
6. СТОТРИДЕСЕТОГОДИШЊИЦА Првог устанка [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], [1934] (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 47 x 31 см
Из садржаја: Први устанак: предавање Р. Којзеклијевић
7. ШАНТИЋЕВО вече: (поводом десетогодишњице песникове смрти) [Плакат] / Заједница дома и школе Чачанске гимназије приређује... – Чачак: [Заједница], 1934 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 56 x 39 см
Из садржаја: Алекса Шантић: предавање Саве Ристановића

1935.

8. РУСКО вече [Плакат] / Заједница дома и школе Чачанске гимназије... приређује. – Чачак: [Заједница], 1935 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 25 x 18 см
Из садржаја: Везе Русије и Јужних Словена: предавање Ђорђа Ковбаска
9. ДУХОВНА академија [Плакат] / Заједница дома и школе Чачанске гимназије... Чачак: [Заједница], 1935 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 63 x 46 см
Из садржаја: Свети Сава: говор Њ. Преосвештенства епископа Господина Николаја [Велимировића]
10. СТОГОДИШЊИЦА Илирског покрета [Плакат]: Програм / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1935 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 63 x 45 см
Из садржаја: Значај Илирског покрета: предавање Миленка Јов. Стевовића; Родољубива поезија Петра Прерадовића: предавање Саве Ристановића; Иван Мажуранић: предавање Маргите Радовић

15. Библиографија сачуваних плаката дата је хронолошки у оквиру сваке године.

11. АКАДЕМИЈА посвећена успомени Лава Толстоја [Плакат] / Заједница дома и школе Чачанске гимназије... приређује. – Чачак: [Заједница], 1935 (Чачак: б.и.). – 1 лист; 15 x 24 cm

Из садржаја: Лав Н. Толстој: предавање Ђорђа Ковбаска.

12. ЖИВОЈИН Ст. Ђорђевић: Школе у Србији од 1804 – 1815 (Карађорђево доба) [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1935 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 16 x 23 cm

1936.

13. МЕХМЕД Хоџић: Трансфузија крви [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1936 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 23 x 16 cm

14. МИЛОЈЕ Стојиљковић: Хемија у рату [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1936 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 46 x 31 cm

15. МИЛОШ Поповић: Утицај алкохолизма на потомство, о наслеђу и о еугеници [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1936 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 16 x 24 cm

16. ВЛАДЕТА Поповић: Виљем Шекспир – драмски геније светске књижевности [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1936 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 16 x 24 cm

17. АКАДЕМИЈА посвећена Словенцима и Симону Јенку [Плакат] / Заједница дома и школе Чачанске гимназије... приређује. – Чачак: [Заједница], 1936 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 58 x 45 cm

Из садржаја: Симон Јенко: предавање Драгомира С. Поповића.

18. ШТРОСМАЈЕРОВ дан [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1936 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 62 x 44 cm

Из садржаја: Јосип Јурај Штросмајер: предавање Миленка Јов. Стевовића.

19. КОМЕМОРАТИВНО вече поводом 20 годишњице наше народне трагедије [Плакат]; програм / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1936 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 58 x 44 cm

Из садржаја: Срби на Крфу и Виду 1916: предавање Миленка Јов. Стевовића; Милош Перовић: предавање Саве Ристановића.

20. НЕНАД Станковић: Жлезде са унутрашњом секрецијом и њихов значај за живот и правилан развитак [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1936 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 16 x 24 cm

21. МИЛКА Ж. Шмит: Хрватско загорје [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1936 (Чачак: б. и.). – 1 лист; 31 x 24 cm

22. ДРАГОСЛАВ С. Митровић: Привредни значај Јадранског мора [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије; Месни одбор Јадранске страже. – Чачак: [Заједница], 1936 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 31 x 23 cm

23. ТОМА Вукотић: Црна Гора за време краља Николе [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1936 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 32 x 24 см
24. КЊИЖЕВНО вече [Плакат]: програм / Заједница дома и школе Чачанске гимназије... приређује. – Чачак: [Заједница], 1936 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 47 x 32 см
Из садржаја: Наша најновија приповетка и роман: предавање Живка Милићевића;
Из мог краја (песме) / Симиша Пауновић: Хумореска од Костова, превод са бугарског: чита Симиша Пауновић.
25. НАДЕЖДА Вељковић: Вера код старих Грка [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1936 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 31 x 24 см
26. БОРИВОЈЕ Ж. Милојевић: Живот на Шар планини [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1936 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 47 x 31 см
27. АЛЕКСИЈЕ Јелачић: Пушкин, човек, писац и доба [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1936 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 47 x 31 см
28. МИЛАН Недић: Ваљана гимназија – засушна народна потреба [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1936 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 31 x 48 см
29. РАДМИЛА Живковић: Косово и Метохија [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1936 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 47 x 31 см
30. ФРАН Тућан: Посљедице давних догађаја (геолошке слике из постанка наше Земље) [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1936 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 63 x 41 см

1937.

31. НИКО Бартуловић: Живот и менталитет далматинских острва: Из мојих дела [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1937 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 63 x 44 см
32. СТЕВАН Јаковљевић: Чулни живот код биљака. Књижевно вече: програм [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1937 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 63 x 44 см
Из садржаја: „Српска трилогија” Стевана Јаковљевића : предавање Живка Милићевића; Из мојих дела („Српска трилогија” / Стеван Јаковљевић”)
33. КОМЕМОРАЦИЈА посвећена успомени Јована Цвијића (поводом 10-годишњице његове смрти) [Плакат] / Заједница дома и школе Чачанске гимназије приређује. – Чачак: [Заједница], 1937 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 42 x 58 см
Из садржаја: Живот и рад др Јована Цвијића: предавање Драгослава С. Митровића; Страни научници о др Јовану Цвијићу: предавање Радмиле Живковић

34. ЖИВОЛИН Ст. Ђорђевић: О образовању и образованости [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак : [Заједница], 1937 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 63 x 44 см
35. АКАДЕМИЈА посвећена 150-годишњици рођења Вука Стефановића Караџића [Плакат] / Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – и Пододбор друштва „Просвете” приређују. – Чачак : [Заједница], 1937 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 63 x 44 см
Из садржаја: Значај Вука Стефановића Караџића : предавање Милоша Милосављевића
36. ДРАГОСЛАВ С. Митровић: Земљотреси (узроци и последице) [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак : [Заједница], 1937 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 58 x 42 см
37. АКАДЕМИЈА посвећена успомени А. Пушкина (поводом 100-годишњице песникове смрти) [Плакат] / Заједница дома и школе Чачанске гимназије... приређује. – Чачак : [Заједница], 1937 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 63 x 45 см
Из садржаја: Пушкин и наше доба: предавање Петра Митропана
38. МАТУРАНТСКИ дан (посвећен стогодишњици Чачанске гимназије) [Плакат] / Заједница дома и школе Чачанске гимназије... приређује. – Чачак : [Заједница], 1937. (Чачак: С. Матић). – лист; 63 x 47 см
39. ВАНБЕЛ Тасић: Како да сачувамо здрав стомак [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1937 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 63 x 44 см
40. ЈОСИП Иванчић: Јосип Јурај Штросмајер и Фрања Рачки [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак : [Заједница], 1937 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 63 x 44 см
41. АНГУН Барац: Песници Хрватског загорја (Ђалски – Ковачић – Лесковар) [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак : [Заједница], 1937 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 63 x 44 см
42. МИХАИЛО Чубински: Злочин и злочинци у светлости уметничке књижевности (Сервантес, Шекспир, Дикенс и др) [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1937 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 47 x 31 см
43. МИХАИЛО Чубински: Злочин и злочинци у светлости уметничке књижевности [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1937 (Чачак: б. и.). – 1 лист; 10 x 17 см
44. ГОДИШЊА скупштина [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1937 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 47 x 31 см
Из садржаја: Извештај Управног и Надзорног одбора о раду у току 1936/1937. године; Извештај Управног и Надзорног одбора „Књижевног фонда Витешког Краља Александра I Ујединитеља”; Извештај Управног и Надзорног одбора „Екскурзионог фонда др Јован Цвијић”; Избор нове управе за 1937/1938.
45. АЛЕКСАНДАР Митић: Медицина и надрилекарство [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1937 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 31 x 47 см

46. КОМЕМОРАЦИЈА посвећена успомени Томе Масарика [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1937 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 63 x 45 см
Из садржаја: Тома Масарик као политичар и државник: предавање Томе Вукотића; Тома Масарик као филозоф: предавање Димитрија Ђузеловића
47. КОМЕМОРАТИВНА седница [Плакат] / [приређују] Соколско друштво и Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1937 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 63 x 31 см
Из садржаја: Наш Велики Краљ Ујединитељ: предавање старешине Соколског друштва брата Драг[ослава] Митровића; Живот и рад Блаженопочившег Краља Александра I Ујединитеља: предавање Надежде Вељковић
48. ДАН Јадрана [Плакат]: програм / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије и Пододбор „Јадранске страже”. – Чачак : [Заједница], 1937 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 47 x 32 см
Из садржаја: наш Јадран и циљеви „Јадранске страже”: предавање Ника Бартуловића
49. ТОМО Вукотић: Организација Срба у Санџаку у борби за националитет [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1937 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 47 x 31 см
50. МИЛУТИН Вујовић: утисци са пута по Француској [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1937 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 47 x 31 см
51. ЛАЗА Станојевић: Шта свако треба да зна о раку [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1937 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 31 x 47 см
52. РОСТИСЛАВ Плетњев: Књига као васпитач и учитељ [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1937 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 31 x 47 см
53. ВЛАДИМИР Белић: Живот, рад и значај војводе Радомира Путника [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1937 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 31 x 47 см
54. ВЛАДИМИР Белић: Живот, рад и значај војводе Радомира Путника [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1937 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 12 x 16 см
55. ЂОРЂЕ Паунковић: Кина [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1937 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 47 x 31 см

1938.

56. ВЕЛИБОР Урошевић: Утисци са путовања по братској Чехословачкој: (посвећено успомени Томе Масарика) [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак : [Заједница], 1938 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 58 x 40 см
Предавање с пројекцијама

57. ДРАГОСЛАВУ Урошевић: Основни принципи најновије школе – школе рада [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1938 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 29 x 20 см
58. ПРЕШЕРНОВ дан [Плакат]: програм / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1938 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 40 x 58 см
Из садржаја: Франце Прешерн: предавање Маргите Радовић; Врба, родно место Франца Прешерна: предавање Славољуба Секованића
59. ПРЕШЕРНОВ дан [Плакат]: програм / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије; – Чачак: [Заједница], 1938 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 15 x 20 см
Из садржаја: Франце Прешерн: предавање Маргите Радовић; Врба, родно место Франца Прешерна: предавање Славољуба Секованића
60. ПЕТАР Митропан: Чежња једног поколења за идеалом (Доба и јунаци Антона Чехова) [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1938 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 58 x 40 см
61. ЉУБИЦА Марковић: Мотиви о мајци у нашој књижевности [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1938 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 58 x 40 см
62. САВА Ристановић: Слава и алкохолни обичаји [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1938 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 58 x 40 см
63. ДРАГОСЛАВ Страњковић: Кнез Милош Обреновић човек, државник и политичар [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1938 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 58 x 40 см
64. МОМИР Велковић: Милан Ракић и Јован Дучић [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1938 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 58 x 40 см
65. КОНЦЕРТ са предавањем [Плакат]: програм / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1938 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 58 x 40 см
Из садржаја: Славонија: предавање Илије Мамузића
66. КОНЦЕРТ са предавањем [Плакат]: програм / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1938 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 14 x 20 см
Из садржаја: Славонија: предавање Илије Мамузића
67. БОРБЕ Ковбаско: Н. Гогољ [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1938 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 58 x 40 см
68. СЛОБОДАН Поповић: Борбе и кризе код младића [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1938 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 40 x 29 см
69. СЛОБОДАН Поповић: Борбе и кризе код младића [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1938 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 10 x 14 см

70. МИЛАН Туцовић: Животни човеков задатак [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1938 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 40 x 29 см

71. ЛАБУД Вушовић: Живот и рад Петра Кочића [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1938 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 40 x 29 см

72. ТОМА Вукотић: Сељак у нашој средњевековној држави [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1938 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 41 x 29 см

73. РАДМИЛА Живковић: Долина Мораче [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1938 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 40 x 29 см

74. ТАТОМИР Анђелић: Никола Тесла [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1938 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 47 x 31 см

75. РАДОСЛАВ Меденица: Гуслар и његови слушаоци [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1938 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 14 x 20 см

76. СЛОВЕНАЧКО вече [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1938 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 58 x 40 см
Из садржаја: Иван Цанкар: предавање Драгице Жилић; Словеначка народна историја: предавање Славољуба Секованића

77. СЛОВЕНАЧКО вече [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1938 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 14 x 20 см
Из садржаја: Иван Цанкар: предавање Драгице Жилић; Словеначка народна историја: предавање Славољуба Секованића

78. АНАТОЛИЈЕ Красовски: Идеје и људи [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1938 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 40 x 29 см

79. ЛАБУД Вушовић: Срџа по схватању Његошевом [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1938 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 40 x 29 см

1939.

80. ДАН посвећен Војводини [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1939 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 14 x 20 см
Из садржаја: Културни односи Војводине и Србије: предавање Саве Милутиновића

81. ВУКОСАВА Вучетић: Иван Гундулић [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1939 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 11 x 15 см

82. ВАНЂЕЛ Тасић: Шећерна болест [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1939 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 63 x 47 см
83. ВЕЧЕ посвећено Владимиру Назору [Плакат]: предавање Јосипа Шкавића / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1939 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 62 x 46 см
84. ВЕЧЕ посвећено Владимиру Назору [Плакат]: предавање Јосипа [Шкавића] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1939 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 62 x 46 см
85. АКАДЕМИЈА посвећена Ф. Достојевском [Плакат]: програм / Заједница дома и школе Чачанске гимназије приређује... – Чачак: [Заједница], 1939 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 62 x 47 см
Из садржаја: Морал и национализам Достојевског: предавање Ђорђа Ковбаска
86. САВА Ристановић: Узроци и последице ђачког неуспеха и гимназијама [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1939 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 63 x 47 см
87. БОРИВОЈЕ Милојевић: Привредне одлике и саобраћајне везе наших крајева [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1939 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 63 x 47 см
88. КСЕНИЈА Атанасијевић: [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1939 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 24 x 16 см
89. МЛАДЕН Ст. Ђуричић: Од првог чуна и једрилице до прекоокеанских и ваздушних цинова (са 73 пројекције и 51 сликом у боји) [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1939 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 63 x 47 см
90. ЦВЕТКО Поповић: О учењу (врсте и начини учења) [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1939 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 47 x 32 см
91. ЦВЕТКО Поповић: О учењу (врсте и начини учења) [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1939 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 12 x 16 см
92. ОЗРЕН Недељковић: О шаху [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1939 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 46 x 32 см
93. ТРЕЋА колективна изложба слика В. Суздиловског и Ж. Вулића [Плакат] / Заједница дома и школе Чачанске гимназије... приређује. – Чачак: [Заједница], 1939 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 63 x 48 см
Из садржаја: Изложбу отвара др Ненад Станковић, председник Заједнице дома и школе Чачанске гимназије
94. ГИМНАСТИЧКА смотра ученика-ца Чачанске гимназије [Плакат]: програм / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1939 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 63 x 47 см

95. БРАНКО Миловановић: Порекло човека [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1939 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 63 x 48 см

96. ВЕЧЕ посвећено Светозару Милетићу [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1939 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 63 x 45 см

Из садржаја: Предавање о Милетићу држи Сава Милутиновић

97. ВЕЛИМИР Љубић: Словенац Станко Враз и Хрват Фрања Рачки – два портрета из прошлог века [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: – Чачак: [Заједница], 1939 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 48 x 31 см

98. КОМЕМОРАТИВНА седница [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1939 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 47 x 31 см
Из садржаја: О животу и раду краља Александра: предавање Драгомира Поповића

99. ЗОРКА Васиљевић: Љубомир Ненадовић [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1939 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 48 x 31 см

100. ДАН посвећен ослобођењу и уједињењу Срба, Хрвата и Словенаца [Плакат]: програм / Заједница дома и школе Чачанске гимназије приређује... – Чачак: [Заједница], 1939 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 46 x 31 см

Из садржаја: Улога српске војске у светском рату – предавање Томе Вукотића

101. ВЕЛИМИР Т. Хаџи – Арсић: Нешто из царства тајанствених појава [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1939 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 45 x 30 см

102. ДРАГОЉУБ Димитријевић: Српска војничка писма за време светског рата [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1939 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 45 x 30 см

103. ИЛИЈА Мамузић: Из Славоније XVIII века [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1939 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 45 x 30 см

1940.

104. КОНЦЕРТ са предавањем [Плакат]: програм / Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1940 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 48 x 31 см
Из садржаја: Анализа Светосавске мисли – предавање Милоша Паренте

105. КСЕНИЈА Атанасијевић: Метафизичка и етичка схватања Петра Петровића Његоша [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1940 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 45 x 30 см

106. ЖИВАДИН Стевановић: Доживљаји шумадијског сељака у Америци [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1940 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 30 x 45 см

107. МИОДРАГ Ибровац: Молијер (живот и рад) [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1940 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 45 x 30 см
108. КЊИЖЕВНО вече [Плакат]: програм / Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1940 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 45 x 40 см
Из садржаја: Женс као писци кроз векове: предавање Трифуна Ђукића; Из мојих дела / Трифун Ђукић
109. ВИКТОР Новак: Илиризам и католичко свештенство [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1940 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 45 x 30 см
110. ВИКТОР Новак: Илиризам и католичко свештенство [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1940 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 11 x 15 см
111. АКАДЕМИЈА посвећена Отону Жупанчићу [Плакат] / : програм / Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1940 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 45 x 30 см
Из садржаја: Отон Жупанчић: предавање Маргите Радовић
112. ДРАГОСЛАВ Страњаковић: Национална политика кнеза Милоша Обреновића [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1940 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 57 x 45 см
113. СВЕТИСЛАВ Петровић: „Јадници” В. Игоа, роман друштвене правде и људске са- милости [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1940 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 30 x 45 см
114. ВЕЧЕ посвећено Лази Лазаревићу [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1940 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 45 x 30 см
Из садржаја: Живот и рад Лазе Лазаревића: предавање Вукосаве Вучетић.
115. МИОДРАГ Ристић: Ђузепе Мацини и Словени (I) [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1940 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 45 x 30 см
116. ПЕТАР Ј. Одавић: Иван Тургенјев [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1940 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 45 x 30 см
117. КОНЦЕРАТ са игранком у корист екскурзије VII разреда по Јужној Србији [Плакат]: програм / Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1940 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 60 x 45 см
118. ЈЕСЕЊА изложба слика Живана Вулића [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – [Заједница], 1940 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 63 x 48 см
Из садржаја: Изложбу ће отворити Драгомир Поповић
119. ГОДИШЊА скупштина [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1940 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 45 x 30 см
Из садржаја: Исхрана школске деце: Предавање Жике Ерића

120. ЈОВАН Радуловић: Мостар као књижевно и духовно средиште Босне и Херцеговине [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1940 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 45 x 30 см

121. ЈОВАН Радуловић: Мостарски српски књижевни покрет [Плакат] / [приређују] Коларчев народни универзитет и Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1940 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 45 x 30 см

122. ЈОВАН Радуловић: Мостарски српски књижевни покрет [Плакат] / [приређују] Коларчев народни универзитет и Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1940 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 11 x 15 см

1941.

123. КОНЦЕРАТ са предавањем [Плакат] / Заједница дома и школе Чачанске гимназије приређује... – Чачак: [Заједница], 1941 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 45 x 30 см
Из садржаја: Циљ телесног васпитања у школи: предавање Радована Вельковића

124. ЈОВАН Ђорђевић: Доситеј Обрадовић као социолог [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1941 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 45 x 30 см

125. ЈОВАН Ђорђевић: Доситеј Обрадовић као социолог [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1941 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 11 x 15 см

126. ВЕЧЕ посвећено највећем словеначком песнику Францу Прешерну [Плакат]: програм / Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1941 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 45 x 30 см
Из садржаја: Франц Прешерн: предавање Драгомира С. Поповића

127. ХАЈРУДИН Ђурић: Југословенска мисао у 19. веку. Мухамед Мехмедбашић и сарајевски агентат [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1941 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 45 x 30 см

128. ШАНТИЋЕВО вече [Плакат]: програм / Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1941 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 60 x 45 см
Из садржаја: Песнички лик Алексе Шантића: предавање Милоша Гајића

129. ДУХОВНА академија [Плакат]: програм / Свештенство града Чачка и Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], 1941 (Чачак: С. Матић). – 1 лист; 60 x 45 см
Из садржаја: Светосавска црква: предавање Петра Одавића

б. г.

130. МИЛАН Марјановић: Хрватско-српска напредна омладина 1895 – 1905 [Плакат] / [приређује] Заједница дома и школе Чачанске гимназије. – Чачак: [Заједница], [б.г.] (Чачак: б.и.). – 1 лист; 30 x 44 см

AFFICHES DE L'ASSOCIATION „FAMILLE ET ÉCOLE” AUPRÈS
DU LYCÉE DE TCHATCHAK

Le Lycée de Tchatchak fonda, le 8 mars 1931, une association qu'on appela „Famille et école” et qui réunissait les parents des élèves et les professeurs du Lycée. Elle avait pour but de promouvoir l'éducation physique, intellectuelle, morale et esthétique des élèves et d'aider l'école à surmonter les difficultés matérielles. L'association fonctionna jusqu'à 1941 et, au cours des dix ans de son activité, elle organisa près de deux cents conférences dans le cadre des soirées littéraires, des concerts et des galas. Pendant la Seconde guerre mondiale elle n'accomplissait que sa mission humanitaire, toute son activité publique ayant été supprimée. Les recettes que l'association retirait des manifestations culturelles qu'elle organisait, étaient utilisées pour aider les élèves pauvres à se procurer des fournitures scolaires et à prendre part à des excursions; en outre, les moyens recueillis ainsi permettaient à l'école d'acquérir des livres et des revues pour la bibliothèque scolaire et de publier des livres.

Les conférenciers étaient choisis parmi les professeurs universitaires remarquables de Belgrade et de Zagreb, mais aussi parmi ceux du Lycée de Tchatchak. Le programme de la tribune de cette Association fit que celle-ci devint le principal foyer culturel de la ville. Les citoyens de Tchatchak étaient informés de son activité par des affiches dont l'impression dans l'imprimerie de Stevan Matić était assurée par les soins de Milenko Jov. Stevović, qui s'en occupa tout le long des années pendant lesquelles l'association déploya son activité. Actuellement, les affiches conservés représentent un document précieux témoignant du passé culturel de la ville de Tchatchak.

Marija Orbović